

אנו עולים ושרים

היה זה ביום הרביעי אחרי הצהריים, כש הודיע שר החינוך והתרבות שאורחי ישראל אינם שרים די צורכם.

הוצאתי את הראש מהחלון. לא שרים, זה נכון. הרחוב היה אילם. חיילים עברו עם רובים ולא שרו. בחורה הלכה על עקבים שבורים, ואפילו היא לא שרה. האיש שעמד מתחת לי חלון והציץ כשהתלבשתי, לא שר לי. הרדיו ניגן את הסרנדה במקומו. בחלון ממול התרחץ איש באמבטיה. וגם הוא לא שר. הוא לא שח גם כשראה שאני רואה אותו. הוא גם לא סגר את החלון.

לא שרים מספיק. השר צודק. אחר כך, בשבת, תפסתי את השר, בצאתו מאסיפה. השר שונא לתת ראיונות. הוא הסביר שהוא לא נותן לי ראיון. הוא רק מסכים לדבר אתי. יש הבדל. ישבנו בקפה בכיכר דיזנגוף, והוא שתה אספרסו וטוכרזית.

הוא אמר שלשיר זה דבר חשוב מאד. כי ה־אדם אינו עשוי רק מסעיפים מכניים. זימרה תורמת לאישיותו של האדם, ולמוראל המדינה. התלמידים אינם תופסים זאת. ולכן מזלזלים כל־כך במורה לזימרה.

זלמן ארן זוכר בצער שפעם היה אחרת. האני שים שרו יותר. הוא לא ערך דו"ח סטאטיסטי על כך, אבל זוהי הרגשתו האישית. הוא פשוט זוכר שפעם שרו כולם, והיום מתבייני שים כולם. יש אוויר רה משונה ברחובות, בבתיים. מה קרה, הוא מתפלא. משהו הש־תנה. ככל שמחברים יותר שירים, שרים פחות.

שאלתי בדאגה מה יהיה.

השר ענה שיהיה טוב. לא נשלים עם המצב. הסכנה בשער, אבל הוא יאבק. הוא החליט כבר עכשיו להוסיף שיעורי־זימרה בבית־הספר. יותר מק־לות. זה יעלה לו הון. מיליונים. הוא הקציב ארבע מיליון לירות לשיעורי־זימרה לשנה ה־באה.

„ארבע מיליון!! אבל זה כדאי,“ סיים השר באווירה מעודדת.

ותראו; תראו שעוד ישירו. החלבן ישיר ב־קול אדיר ב־5 בבוקר וימכור חלב. הסבל ישיר עם הטראקטור על הגב. החיילים ייהרגו עם שירה על השפתיים. בבתי־הקפה יפסיקו לדבר וישירו. ואפילו באופרה, על שפת־הים, יתחילו לשיר. עוד תראו.

שאלתי את השר מה המצב בארצות אחרות. האם בחו"ל שרים יותר?

דובר מפא"י הצעיר, יוסי שריד, ישב לידו וענה לפניו:

„השר אינו יכול להשיב על השאלה הזאת. הוא לא נסע השנה לחו"ל.“

אלוהים יברך

המועצה הדתית דואגת, כידוע, לחייהם הרוב־חניים של אזרחי תל־אביב. ולא סתם מישוהו

מהרחוב אומר זאת. אומר זאת פנחס שיינמן. יושב־ראש המועצה הדתית. מוסד הממומן על־ידי משרד הדתות והעירייה.

פעולתה המבורכת האחרונה היא הכנת תק־נון לטכסי בר־מיצות. התקנון מונח על שולחן בבניין הרבנות. והוא עדיין בגדר הצעה. כשהוא יאושר, הוא ייהפך חוק.

„בזמן האחרון חלה התעוררות בעם.“ משוכנע היושב־ראש. „משפחות חופשיות, שפעם נהגו לציין את גיל הבר־מיצווה של הבן בכך שקנו לו שעון, מעוניינות כיום דווקא בטכס שיערך בבית־הכנסת. עם קריאה בתורה וקידוש. ואלה אנשים שמעולם לא דרכה כף רגלם בבית־כנסת!“

„הדבר גרם לתופעות קשות. המשפחות גרמו לבעיות מכאבות בבתי־הכנסת. מחוסר ידיעה במינהגי היהדות. בתי־הכנסת ברחבי העיר זעקו אלינו לעזרה. לכן הכנו את התקנון, ואנו מקווים שהוא יחזיר רבים למוטב.“

(א) על המשפחה והאורחים להגיע לבית־הכנסת ברגל. היו מקרים מזועזעים של נסיעה בשבת. והכנסת הנער למיצות נעשתה מתוך חילול שבת קשה.

(ב) בית־הכנסת בעצמו יערוך את הכיבוד. היו מקרים אימים של כיבוד שהגישו למתי־פללים, ביניהם הרב. אחר־כך התברר שהוא הובא ממטבח לא־כשר. ולא רק זה. הוא הובא במכוננית.

(ג) יש לברר את הגיל לפי התאריך העברי. היו מקרים מזועזעים של הורים שניהלו חשבון גיל לפי התאריך הלועזי. וכך, לא פעם אירע שהטכס היה בעצם לפני מלאות נער 13 לפי התאריך היהודי. ולכן היה צורך לחזור על ה־טכס בפעם השנייה, בשבוע הבא. ולהזמין שוב את כל האורחים.

(ד) ללמד את הנער איך להחזיק ספר־תורה. היו מקרים מבישים, בהם הטעין הנער את ספר־התורה על גבו, כאילו סחב ארגז תפוחי־אדמה. ה"ור זוכר מיקרה מחריד אחד. כשנער כזה הופיע בשבת בבית־הכנסת לבר־מיצווה שלו, והביא אתו את התפילין.

„מה יקרה אם המישפחה עוברת על התקנון ונוסעת בשבת לבית־הכנסת?“

„כדי למנוע דברים מבישים כאלו הכנו הצ־הרות בשבועה בכתב. שבוע לפני הבר־מיצווה נחתים את בני המישפחה על ההצהרה. בה הם יידרשו להבטיח שבשבת זו לא יסעו לבית־הכנסת.“

„המישפחה יכולה לחתום, ואחר־כך בכל זאת לנסוע לבית־הכנסת. מי יברר את האמת?“

„האלוהים!“ ענה היושב־ראש באמונה.

סיפורו של חליין

דויד צירולניק רוצה להיות תליין. הוא לא רוצה להיות פרטי ולתלות כל אחד. הוא לא רוצה. הוא רוצה להיות תליין רישמי של מדינת־ישראל. עם דרגה, משכורת חודש 13, בית־הבראה, פנסיה וכבוד.

הוא שלח לפני שבוע מכתב־עידוד לשר שי־רית. „איתך אני במאבק למען החזרת עונש המוות!“

כשהוחלט החודש על ביטול עונש המוות ב־אנגליה, קילל צירולניק את האלוהים. אבדה התיקווה. הוא אחד שממשלת ישראל לא תחזיר לעולם את המוות והצדק.

הוא גר בחיפה, ולא הרג מעולם נמלה. הוא לא תלש מעולם עלה בגן־ציבורי. הוא אפילו לא הרג בן־אדם. כזה הוא. מרחם.

הרצח, חשב כל חייו, מנוגד לטבע. הרצח הבעייתי אותו תמיד באכזריותו. איך אפשר לרצוח! ועוד בשחר ילדותו, כשעבד באורוות־הסוסים בעמק הפורה והירוק של גרמניה, ידע כי הוא מוכן לעשות הכל כדי להעניש רוצח. אפילו לתלות אותו. למשוך בחבל, למשוך ולמ־שוך, עד צאת נישמתו.

„זהו זה,“ הוא סיכם יום אחד, כשהבריט סוס לבן וגזעי של אדון גרמני. „בשביל הצדק אני מוכן אפילו לתלות את אחי, אם יהיה אשם. כי סמל הצדק הוא החבל.“

אולי הוא היה פסיכי. אולי הוא כזה גם היום.

אבל הוא תמיד היה שיטתי. הוא הלך לסיפירות. לחנויות־ספרים, לקיוסקים, וקרא ספרות מיקצור־עית. על ביצועים קלאסיים של תליות. חוקי תלייה. תיאורי הווי נהדרים. הוא קרא את מיטב הספרות. עייך בתמונות גנר־בות, וכשהיו מודיי־עים בעיתונים על תלייה נוספת, היה קופץ משמחה על קיום הצדק בעולם וזועק לשמיים „מוות לרוצח!“

צירולניק

הוא היה קורא ו־חולם. „אלה הם חיים!“ הוא היה מהרהר בהרגשות על המוות. „לזה אני קורא מיקצוע.“

אביו היה איש עני. הוא לא רצה שבנו יהיה תליין. המחשבה הזאת החרידה אותו. הוא רצה שבנו יהיה קברן. כמוהו. אבל טיקסיה־קבורה גרמו לדויד צירולניק סחרחורות ובחילה.

הוא כתב מכתבי הערצה לתומאס פיירפוינט. התליין הראשי של אנגליה. ופיירפוינט כתב לו. הוא הזמין אותו לאנגליה. הוא כתב שהוא יוצא בקרוב לפנסיה, ושהוא עייף, ואולי הוא, צירול־ניק, מוכן לקחת את העסק במקומו. משכורת, כבוד, פנסיה.

צירולניק צחק. לא, הוא אומר. „מיסטר פיירפוינט,“ הוא כתב, „להווה ידוע לך שאני אזרח ישראלי. ואני לא מתבייש בזה. אני פטר־ריוט. ואני מוכן לחכות שנים עד שאתלה את הרוצח הראשון על אדמת המולדת.“

ולמרות זאת לא נתנו לו את החבל.

הוא התחתן עם אשה טובה ונקייה. היא היתה שונה ממנו. היא הרגה נמלות וקטפה פרחים בגנים ציבוריים. אבל היא לא חלמה על חבלים. היא היתה מוועזת כשנודעו לה שאיפתו ה־כמוסות של בעלה. היא רצתה לברוח, אבל אז נולדה הילדה.

הוא חיפש פרנסה. הוא גידף את הממשלה שלו. שביטלה את עונש־המוות, ולא קיבלה את הצעתו להיות תליין ראשי. כשתפסו את אייכמן, הוא הריץ מייד מכתב למשרד המשפטים: „אני מוכן לתלות את אייכמן. אם זו שאלה כספית, אני מוכן לוותר הפעם על התשלום.“ המדינה שלחה לו מכתב בן שורה אחת: „תודה, רשמנו בפנינו את בקשתך.“

הוא היה מאוכזב מהמדינה שלא העריכה אותו. צירולניק נאלץ להמשיך בעבודתו מזה עשרים וחמש שנה בחיפה. בחדר־המתים. ב־מכון הפאטולוגי. בהתחלה הוא היה גאה ב־השגיו. „נפגשתי בימי־חיי עם האנשים החשו־בים ביותר בארץ. גם את הרוזן ברנאדוט פגשתי בחדר־המתים.“

אבל בחדר־המתים לא הורגים, רק מאשרים רצח שבוצע על־ידי אחרים. וזה גרם לו שאט־נפש. הוא רצה לפעול. להביא צדק עם החבל. הוא ראה קורבנות נוראים מוכנסים למקרר, ונפשו זעקה לנקמת. „אם לא יהיה גרדום בארץ הזאת ימשיכו לרצוח ולאנוס.“ הוא היה אומר כל יום לאשתו, בארוחת־הערב, כשהיה חוזר מהעבודה, ודופק בזעם על השולחן.

„יש לנו בת קטנה. תתחשב בה קצת. אל תתחשב בי. אבל בה. תוציא את השגעון הזה מהראש שלך!“ ככה היתה אומרת לו אשתו כל יום בארוחת־הערב.

„אבל מישוהו צריך לעשות את העבודה הזאת. לא? אם לא אני, אז מישוהו אחר.“ הוא הגיע למסקנה העגומה שאשתו לא תבין אותו לעולם. העבודה עם המוות התחילה לשעמם אותו ב־צורה נוראה. כל יום הוא קנה בול ושלה מכתב לממשלה. „באם תחליטו להחזיר את עונש־המוות, זיכרו את צירולניק. אני מוכן להיות עובד־מדינה בתנאים שלכם.“ עד כדי כך הוא ויתר. כל יום היו עונים לו מהממשלה שלא צריך, תודה.

עד שהעבודה הזאת, בחדר־המתים, עלתה לו על העצבים. הוא התפטר. עכשיו הוא עובד כסדרן בקולנוע. אבל הממשלה עוד ממשיכה להתכתב איתו.